

Försvarsdepartementet

Ds 2024:2 Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater

Ert dnr Fö2024/00152

Med utgångspunkt i vad förvaltningsrätten har att beakta har domstolen följande synpunkter på utredningens förslag.

Socialtjänstlagen (2001:453) ålägger kommuner ett yttersta ansvar för de personer som vistas inom kommunen. På motsvarande sätt åläggs kommuner och regioner ett ansvar enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och smittskyddslagen (2004:168) i förhållande till personer som vistas i kommunen. De sociala skyddslagstiftningarna skiljer sig från exempelvis socialförsäkringen som många gånger utgår från ett bosättningsbegrepp. Det framgår inte av betänkandet i vilken mån de personer som omfattas av försvarssamarbetsavtalet och som inte anses bosatta i Sverige ska anses vistas här i förhållande till de sociala skyddslagstiftningarna. Det kan vara av intresse att denna fråga klargörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Av avtalet framgår att även anhöriga till medlemmar av de amerikanska styrkorna omfattas. Dessa ska då inte anses som bosatta i Sverige. För det fall att en

svensk medborgare får status som anhörig kommer denna dock enligt de föreslagna ändringarna i folkbokföringslagen (1991:481) och socialförsäkringsbalken alltid att anses som bosatt i Sverige; även om personen återkommer till Sverige som en del av sådant samarbete som avses i avtalet och under förutsättning att personen inte under mellantiden erhållit amerikanskt medborgarskap. Det kan finnas anledning att ytterligare utreda om det inte krävs att även en svensk medborgare som redan är anhörig vid inresan undantas från att anses som bosatt i landet för att Sverige ska uppfylla avtalets krav (till skillnad från den som redan är att se som bosatt här när denne får status som anhörig).

De amerikanska styrkornas fordon ska undantas från tillämpningen av bl.a. fordonslagen (2002:574) och kommer således inte att vara registreringspliktiga. För militära fordon föreskrivs därefter att de *får* förses med svenska militära registreringsskyltar. Någon motsvarande bestämmelse som ger en möjlighet att förse vissa fordon med civila registreringsskyltar synes dock inte föreslås. Det kan då ifrågasättas om det finns författningsstöd för att uppfylla avtalets krav på detta.

Slutligen noteras att i författningskommentaren till de föreslagna ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser för straffrättsliga förfaranden inom försvarssamarbetet med Amerikas förenta stater (s. 286) anges att en person får dömas i sin utevaro endast om han eller hon olovligen samtycker. Olovligen framstår i sammanhanget som en uppenbar felskrivning.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Claes Mårtensson och rådmannen Malin Toivainen efter föredragning av föredragande juristen Johan Belin.